

JEUGDTRENDS 2020

MAAK
MEEDOEN
MOGELIJK

'WANNEER LUISTEREN OM
TE REAGEREN OVERGAAT IN
LUISTEREN OM TE
BEGRIJPEN ONTSTAAT ER
ECHT CONTACT'

DE JEUGDCULTUUR: ALTIJD IN BEWEGING

Wat jongeren bezighoudt verandert met de tijd. In de Jeugdtrends leggen we vast wat veranderingen zijn onder jongeren. En welke speerpunten voor het jeugdwerk voortvloeien uit deze trends. Met deze handreiking hopen we iedereen die met jongeren werkt – binnen en buiten de kerk – te inspireren.

Hoe weten we wat de jeugdtrends voor 2020 zijn? We zijn in gesprek gegaan met verschillende jeugdwerkers. Zij hebben contact met jongeren van verschillende achtergronden en weten wat er onder hen leeft. Zo hebben we een momentopname kunnen maken van jongeren die opgegroeid zijn in de kerk en die ook met twee benen in de maatschappij staan.

De gevonden trends gaan over geloof, sociale dynamiek en de maatschappij. Bij elke trendgroep beschrijven we welke trends we waarnemen. Daarna geven we tips hoe je dit praktisch kunt maken in het jeugdwerk. Deze tips staan ook op onze website zodat jullie kunnen reageren en aanvullingen kunnen geven.

De tips draaien om de basis:

- Luisteren – hoor je me echt?
- Wees echt – practice what you preach
- Geef jongeren de ruimte om het zelf te doen – maak me eigenaar

De Jeugdtrens zijn een samenwerking van:

GELOOF – DE ERVARING

Voor de jongere van nu is geloof, de kerk, het antwoord op de vraag: wat als ik niet voldoe? Mag ik dan bij jou?

Volgens de maakbaarheidscultuur waarin we leven kan iedereen worden wat hij wil, als hij maar goed zijn best doet en zijn hart volgt. Maar de jeugd ontdekt dat hij ook tegen de grenzen van systemen aanloopt. Het systeem – school, de overheid – bepaalt de regels en in welke vakjes mensen gestopt kunnen worden. Zonder dat de jongere hier invloed op uit kan oefenen, zit hij vast in dat systeem. Daarom zoekt hij inspiratie en alternatieven waarbij hij niet in een keurslijf wordt geperst. Een plek waar hij voldoet zoals hij is.

Dat kunnen wij bieden in onze kerkgemeenschappen.

Waar gaat het over?

Jongeren willen het hebben over de kern van het geloof. Geen discussies over de positie van vrouwen in de ambten, standpunten over LBHTQA, invulling van de liturgie of wie wel of niet mag voorgaan; ze zijn er mee van! Nee, jongeren willen weten wat geloven in God betekent in ons dagelijkse leven. Als wij voor God gelijkwaardig zijn, wat betekent dat in het hier en nu? Dan kom je op thema's als sociale rechtvaardigheid en elkaar wel of niet veroordelen. Een levenshouding waar ze wat mee kunnen in het dagelijks leven en die ook aansprekend is voor als je niet in God gelooft. En dat willen ze niet alleen horen van een spreker, maar ze willen ervaren hoe dat is. Hoe ga je in een groep met elkaar om en geef je de ruimte aan verschillende meningen?

Geloven 24/7

Informatie – ook over geloven – weet de jeugd wel te vinden op het internet. Bijbelteksten lees je op Instagram, wanneer het jou uitkomt luister je een christelijke podcast, kijk je naar een christelijke vlogger en of je bezoekt christelijke events. Dit brede aanbod heeft ook effect op het bezoek van jongeren aan kerkdiensten. De traditionele kerkdienst is voor jeugd slechts één kleur op het palet van geloofsvorming. Als de kerkdienst niet aansluit bij waar ze vragen over hebben, dan zijn er genoeg alternatieven.

Maar hoe breng je die kennis nu in de praktijk? Hoe doe jij, mijn jeugdwerker, dat eigenlijk? En dan kun je niet (alleen) met een mooi verhaal aankomen, nee, de jongeren willen zien dat je doet wat je verkondigt. Dat geloven voor jou 24/7 deel van je leven is.

Ontmoeting

Het hart van de gemeente is de onderlinge ontmoeting en het delen van het geloof. In de kerk zoeken jongeren een warme gemeenschap, waarin jong en oud elkaar ontmoeten. Een plek om tot rust te komen en waar ruimte

is om (on)geloof te delen. Ze zoeken openheid, eerlijkheid en echtheid. Ze willen luisteren naar of in gesprek zijn over wat ze dagelijks tegenkomen: hoop, dromen, twijfels, overtuigingen, aanvechtingen. De jongere wil erbij horen: een waardevol onderdeel zijn van de gemeenschap. Het gaat om meer dan bij elkaar zitten in de kerkdienst.

Van betekenis zijn

Jongeren willen een waardevolle en nuttige bijdrage leveren aan de (geloofs)gemeenschap. Hun bijdrage moet ertoe doen. Cruciaal is dan dat ze gezien worden, dat hun ideeën gehoord worden, ze willen inspraak in de gang van zaken en ze willen absoluut niet gebruikt worden voor de ambities van anderen. Het gaat ze niet alleen om de zorg voor hun naasten als ze op een diaconale reis gaan. Nee, ze willen ook levenservaringen opdoen: nieuwe inzichten en ervaringen die ze hun leven lang meenemen in hun wereldbeeld en levensovertuiging.

TIPS

Inspireer met passie en doe het voor

Als je jongeren wilt inspireren in hun geloof – en zij willen geïnspireerd worden – dan zul je echt moeten zijn. Wat je zegt klopt met wat je doet. Je bent betrouwbaar en eerlijk over je tekortkomingen. En je spreekt en doet vanuit je eigen passie. Je bent enthousiast en inspirerend. Je laat zien waar je voor staat in wat je doet.

Sluit aan bij hun ritme

Houd rekening met wat jongeren bezighoudt. Heel praktisch kan dat betekenen dat je een buitenlandse reis voorbereidt in de periode tussen kerst en de meivakantie. Dan hebben de jongeren daar de tijd voor. Daarvoor en daarna is de aandacht van jongeren meer op hun opleiding gericht.

Verschillende momenten, verschillende mensen

Zoek momenten in de week waarop je in verschillende samenstellingen bij elkaar komt met gemeenteleden van alle leeftijden. Geef jongeren de ruimte om te kiezen of ze wel of niet gaan – ze kiezen van het palet de kleuren die ze zelf willen. Bied diverse activiteiten aan: ruimte voor bezinning en rust of om elkaar te helpen. Denk aan een kookgroep op zondag, een kampvuur op vrijdagavond, een huiswerkmiddag, helpen bij een voedselbank.

Geef de jongeren betekenis in de kerk

Nodig jongeren uit om deel uit te maken van de voorbereidingen op de eredienst. De een wil meedoen in de muziekgroep, de ander gaat koffieschenken en een derde heeft een goed idee voor de liturgie. Geef ze inspraak en doe wat met hun ideeën.

SOCIAAL – GELIJKWAARDIG

Jongeren leven onder grote druk, zowel prestatiedruk als sociale druk. De eerste, prestatiedruk, gaat over opgelegde voorwaarden en systemen van ouders, school, de maatschappij en ook de kerk waaraan ze moeten voldoen. Daar hangt vaak ook een tijdspad of deadline aan. Door al die verwachtingen leren jongeren veel en zijn ze van jongs af aan tot veel in staat. Ze hebben geleerd verschillende ballen in de lucht houden.

De tweede, sociale druk, komt voor uit de dynamiek met leeftijdsgenoten. Hoe profileren jongeren hun unieke identiteit? Jongeren zoeken erkenning van wie ze zijn en geliket worden is daar een vorm van. Ze weten daarin dat ze online emotioneel kwetsbaar zijn. Meerdere accounts op sociale media om delen van zichzelf af te schermen tegen negatieve reacties is niet ongewoon. Toch hebben sociale media over het algemeen een positieve invloed op hun leven. In vriendengroepen delen jongeren hun humor met elkaar, blazen ze stoom af, leven ze met elkaar mee en delen ze positieve feedback. De openheid naar elkaar is hoog en waag het niet om uit zo'n besloten groep iets naar buiten te brengen, dan lig je eruit.

Ontspannen en bezinnen

Om onder de druk uit te komen verwelkomen jongeren momenten waar ze uit de ratrace kunnen stappen en waar er tijd en aandacht is voor hun gevoelens en gedachten los van hun sociale context en hun bezigheden.

Belangrijke keuzes en veranderingen naar een volwassen leven stellen jongeren langer uit. Niet enkel uit eigen verlangen, maar ook omdat het even niet beschikbaar is: opleiding, baan, woning. Het tussenjaar of een wereldreis is meer en meer in opkomst als een periode om even zonder gedoe te kunnen leven.

Elkaar kennen en gekend zijn

Een catechese- of jeugdwerkmethode over wat jongeren moeten weten over de kerk, omdat die nou eenmaal altijd al zo werkte, voldoet niet aan het idee van een waardevolle tijdsbesteding. Jongeren willen gehoord worden, gekend zijn. Ze willen niet belast worden met volwassenen die het beter menen te weten, want de jongeren leven in een wereld waar een deel van gangbare opvattingen aantoonbaar niet meer houdbaar zijn, bijvoorbeeld klimaatveranderingsontkenning. De reactie op die onhoudbare opvattingen zien we ook terug in de 'OK Boomer'-hype, wat een reactie van jongeren is die zich niet serieus genomen voelt. Je mag er best een andere mening op na houden, maar dan moet je er wel open over kunnen praten. Waarom is dit zo belangrijk voor jou? Doet mijn inzicht er voor jou ook toe?

Contact tussen verschillende generaties wordt juist gewaardeerd door jongeren: ze willen graag horen van ouderen hoe zij hun keuzes maken en in dat gesprek hun

eigen ervaringen delen. Op basis van gelijkwaardigheid, zoals Jezus het voorleefde.

Influencers

Kunnen jongeren met wat ze gehoord en ervaren hebben, ook van betekenis zijn? Geef je hen inspraak op de planning en de inhoud en mogen ze met hun eigen ideeën aan de slag gaan? Jongeren volgen namelijk niet alleen influencers, ze willen zelf ook influencer zijn. Als ze aan iets goeds meedoen of meewerken dan willen ze dat delen. Dat maakt deel uit van hun cultuur. En ze bereiken er jongeren mee die volwassenen niet weten te bereiken.

TIPS

Mogen de jongeren bij jou?

Niet elke ontmoeting hoeft een goed voorbereid spektakel te zijn. Voor de jongere is het belangrijk dat je er bent, dat ze weten dat ze bij je terecht kunnen. Dit doe je door hen te ontmoeten, in alle gelijkwaardigheid. Benader de jongeren zonder oordeel, zonder te beleren. Jongeren leven in een andere wereld en de rol van sociale media is anders dan jij als volwassene gewend bent. Geef geen commentaar vanuit jouw referentiekader. Zij weten beter wat de gevaren en beperkingen zijn van die wereld. Luister dus naar wat de jongere zelf weet. Luister om hem te begrijpen, niet om te oordelen. Jij kunt de keuzes niet maken voor de jongere. Je kunt wel naast hem staan. Vraag naar de beleving van wat er speelt in online vriendengroepen en welke ontwikkelingen ze volgen. Stel daar concrete vragen bij: welke leuke dingen houden je bezig? Over welke vrienden maak jij je zorgen?

Neem de jongeren als startpunt

Begin bij het opstarten van nieuwe activiteiten altijd eerst bij de jongeren. Wat willen zij doen en hoe? Wat willen ze zelf doen? Wat willen ze uit handen geven? Maak hen eigenaar van het project.

Influence de influencer

Maak jongeren enthousiast om van invloed te zijn in hun (online) vriendengroepen. Bouw bijvoorbeeld een wedstrijdement in met een beloning, dit is een van de meest effectieve manieren om nieuwe contacten te leggen.

MAATSCHAPPELIJK – ONVREDE OVER ONRECHT

Door de hoeveelheid problemen in de wereld lijkt er bij sommige jongeren een gebrek aan affiniteit te zijn met duurzaamheid en andere wereldproblemen. Terwijl de ene jongere klimaatpijbelt, gelooft de andere jongere het wel.

Kind van de rekening

Wat hen verbindt is hun beleving dat de rekening van maatschappelijke problemen naar hun generatie wordt doorgeschoven. Oudere generaties, en dan vooral hun vertegenwoordiging in de politiek, doen te weinig om die rekening bij zichzelf te houden. Zo zorgt het leenstelsel ervoor dat er schulden worden opgelegd, met alle consequenties die daar nog jaren later uit voortkomen. Niet iedereen wil of durft met torenhoge schulden het volwassen leven in te gaan. Daar staat tegenover dat de politiek er aan de andere kant alles aan doet om pensioenkorting te voorkomen. Dit wordt voor een deel van de jongeren ervaren als maatschappelijk onrecht.

Een voetstap achterlaten

Jongeren willen van betekenis zijn in hun wereld. Dat kan in het groot: ze kunnen naar verre landen en aan mondiale activiteiten meedoen. Het kan ook in de eigen leefomgeving: oma opzoeken, een straatkrant kopen, de voedselbank helpen enzovoorts. Het is allebei groots, zo laten ze op hun manier in hun eigen wereld hun voetstap achter.

TIPS

Strijd mee

De Bijbel roept op om verantwoord te leven en dan kun je op zondag niet met de auto naar de kerk komen als je op vijf minuten fietsen van de kerk woont – tenzij je daar een goede reden voor hebt. Laat zien in je doen en laten dat de wereldproblematiek jou ook aan het hart gaat. Jongeren zoeken hier ook naar echtheid: kom dus niet alleen met mooie verhalen, maar leef het voor.

Laat het initiatief bij de jongere

Luister naar de jongeren: waar willen zij voor gaan? Als ze een inzameling willen houden voor een zieke tante, help hen dan om dat mogelijk te maken. Dwing hen niet om de inzameling te houden voor de vluchtelingen op Lesbos, als zij bij de zieke tante een gezicht hebben. Iedere inzameling is goed.

Word woordvoerder

Kaart (in de kerk) maatschappelijke thema's aan die voor jongeren belangrijk zijn. Ga hierover met ze in gesprek: waarover moeten wij het hebben in de kerk? Want God heeft niet alleen een richtlijn gegeven over Sabbatsrust, maar ook over het Sabbatsjaar en het Jubeljaar. Zo zijn er veel maatschappelijke thema's waar de Bijbel tot op vandaag iets over te melden heeft.

Heb je een reactie of een aanvulling? Mail ons: jeugdwerk@ngk.nl

DE JEUGDTRENDS 2020 IS EEN PRODUCTIE VAN NGK **JEUGDWERK**
STEUNPUNT

Paul Smit, Petra Kiks en Monique Terlouw

IN SAMENWERKING MET:

Anko Oussoren (Praktijkcentrum)

Jolanda Otter (Samenwerkingsgemeente Alexanderpolder)

Martine Versteeg (Missie Nederland)

Niek van der Wiel (HGJB)

Peter Jan Kik (NGK 'De Ark' Maassluis)

Robin Simon (World Servants)

Ronald van den Oever (ABC & Unie Baptisten en Cama gemeenten)

Ronnie Zuidam (JOP)

Met dank aan Anke Nijdam voor het redigeren.